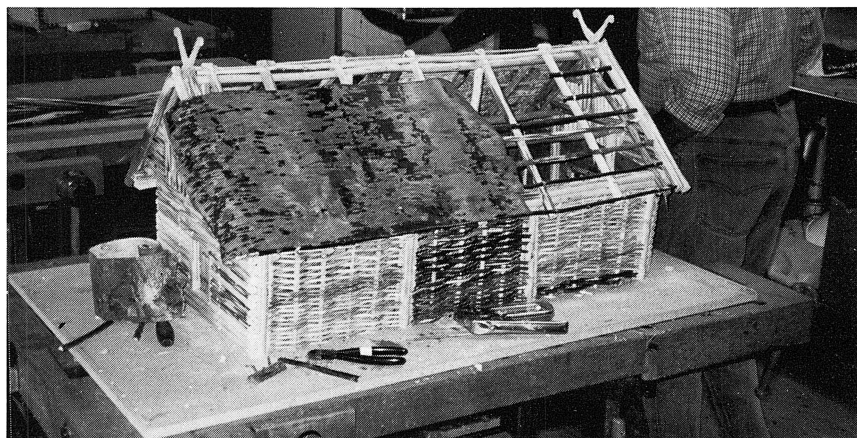

Modellbygge av ett “Vikingahus”

Vintern 1998-99 genomfördes en arkeologikurs på Sollerön i samarbete med studieförbunden och Dalarnas Museum. Det var många deltagare både från Mora och Sollerön. Kursen avslutades med utgrävningar i projekt “Mukå 99”.

Intresset var stort och man ville arbeta vidare med forntida historia. På senhösten 1999 kallade studieförbunden till en sammankomst i kommunalhuset på Sold. Man bildade då olika intressegrupper som t.ex. en för kläder och smycken, en för jakt och fiske, en för mat och dryck och en för bygg och smide.

Vi i gruppen för bygg och smide började studera vikingarnas liv och tillvaro omkring år 800 till 1050. Kursboken “Arkeologi” som vi hade under vinterkursen -99 blev till god hjälp liksom arkeologernas berättelser om vikingahusen. Men den nya boken från LT:s förlag om jordbrukets första 5000 år är nog den som gav mest information om vikingarnas liv, boende och djurhållning.

Modell under uppförande.

Foto: Bengt Nilsson.

Vi beslöt oss för att göra en modell av ett stolphus så som det kan ha sett ut. Storleken bestämdes till omkring 90 x 45 cm. Genom skolledningens tillmötesgående fick vi hålla till i skolans fina slöjdsal. Vi samlade in lagom grova och raka längder av björk, vide och rönn som barkades och fick torka. Som underlag användes en träfiberplatta.

En målsättning var att endast använda material som fanns på vikingatiden. För att få stabilitet i konstruktionen ansåg vi oss dock nödsakade att i viss mån använda lim. De bärande stolparna (pinnarna) sattes ner i underlaget. Takbjälkarna sattes fast i stolparna med hjälp av dymlingar och lim. Långsidorna konstruerades genom att ett större antal vekare stolpar (pinnar) sattes mellan de grövre, på vilka väggflätningen skulle göras. Pinnarna sattes i "jorden" med ena änden och dymlades fast med övre änden i väggbjälken. Nu behövdes tunna veka vidjor för att fläta väggarna och sådana fanns det gott om vid Norrviken. Vidjorna barkades och flätades in medan dom var

*Nils Olsson och Karl Stunis visar upp huset vid en utställning på Hembygdsgården.
Foto: Ulla Göransson*

mjuka och böjliga. Gavlarna byggdes upp av rundvirke som dymrades fast vid stolparna och mot långsidorna.

Det var nu att lägga lera på väggflätningen. Vi hämtade lera nere i kanten av Klikten, där man förut hämtat lera för att bränna sitt eget tegel. Leran fäste bra och det blev en slät och fin långvägg. Den andra väggen lämnade vi flätningen utan att lägga på lera för att visa konstruktionen.

Interiör.

Foto: Ulla Göransson

Huset kläddes invändigt med näver, som är ett tätt och fint material som använts i husbyggen under lång tid. Utrymmet delades upp genom en avbalkning i en del för familjen och en del för husdjuren. I mitten av huset finns en spis gjord av stenar. Spisen gav värme, ljus och möjlighet till matlagning. Röken från den öppna spisen leddes ut genom öppningar högst uppe i gavlarna. I bostadsdelen finns också ett mindre vedupplag, ett stort bord samt väggfasta bänkar och sovplatser. En varptyngd vävstol med uppspänd väv står lutad mot ena långväggen.

Att man hade husdjuren inomhus var självklart, dels som skydd mot stöld och rovdjur men också som värmekälla vintertid. Fåhusdelen inreddes med bås för kor och kättar för får och getter. Genom bakre dörren i huset kunde djuren tas ut och in både för betesgång och utfordring. Vi gjorde en inhägnad så att djuren kan gå ute men ändå vara nära till.

Som sista moment färdigställdes taket. Takläkt lades på och täcktes med näver som underlag för ett ytskikt av vass. Vassen som hämtades i Norrviken putsades och lades på och huset började likna rekonstruktioner och beskrivningar av hus från sen järnålder. En brunn med össkopa iordningsställdes till gården liksom sittbänkar och kärra för ved. Runt hela anläggningen löper en flätad gärdsgård.

Att bygga huset med alla dess detaljer var intressant men tidskrävande. Det behövdes många sammankomster och mycket funderingar innan huset fick sin slutliga utformning.

Deltagare i bygget av modellhuset har varit: Bengt Nilsson, Nils Olsson Lotta Smedborn, Per Haglund, Magnar Gråberg, Tommy Nugoz samt undertecknad.

Karl Stunis